

Sisällys

Esipuhe 7

JOHDANTO

Maailmankuvat ja identiteetit pitkällä aikavälillä 8

Irma Sulkunen, Marjaana Niemi &, Sari Katajala-Peltomaa

I osa: Usko, tieto ja maailmankuvien moninaisuus

RIIVATTU CRISTINA

Yksilö, yhteisö ja rituaalit keskiajan maailmankuvassa 35

Sari Katajala-Peltomaa

LUTERILAISIA MAAILMANKUVIA 1600-LUVUN SUOMESTA

Yksilön tarina ja yhteisön maailmankuva 66

Raisa Maria Toivo

PAIMENTYTÖN LIIKUTUS

Hurmosherätykset, sekularisaatio ja maailmankuvan muutos 100

Irma Sulkunen

ELLI TAVASTÄHTI JA 1920-LUVUN SOSIAALIPOLITIikka MAAILMANKUVIEN MURROKSESSA 131

Johanna Annola

UUSI TEORIA UNIVERSUMISTA

Suhteellisuusteoria ja maailmankuvan muutos Suomessa 1905–1939 174

Laura Hollsten

TIETEELLISEN MAAILMANKUVAN VAKIINNUTTAMINEN

Perinnöllisyystiede ja politiikan legitimointi vuosina 1900–1945 204

Henry Nygård

KAUPUNKISUUNNITTELIJAT ILMAN RAJOJA

Eliel Saarinen luomassa kansallisia, kansainvälisiä kaupunkeja 237

Marjaana Niemi

II osa: Historiankirjoitus maailmankuvien muovaajana

KANSALLISEN SUURMIEHEN MUISTO

A. I. Arwidsson (1791–1858) suomalaisessa historiankirjoituksessa ja
historiakulttuurissa 1858–1910 269

Johanna Wassholm

ELIAS LÖNNROT

Mies, myytti ja kansallinen historiankirjoitus 300

Irma Sulkunen

”RAHVAAN METELINEN MIELENTILA” JA YRJÖ KOSKISEN *NUIJASOTA*
(1857, 1859) OSANA KANSALLISTA KULTTUURISTA MUISTIA 333

Ilona Pikkanen

YRJÖ KOSKISEN JA MAGNUS GOTTFRID SCHYBERGSONIN
HISTORiateokset ja kielikiistan pitkä varjo 361

Katja-Maria Miettunen

GÖDIK FINCKE JA AATELIN RYHMÄIDENTITEETIN KRIISI
1590-LUVULLA 397

Olli Matikainen

KEISARILLE USKOLLISET SORAÄÄNET

Ilmiantajat kansallisen historiakuvan haastajina 428

Sami Suodenjoki

Henkilöhakemisto 464

Paikannimihakemisto 469